

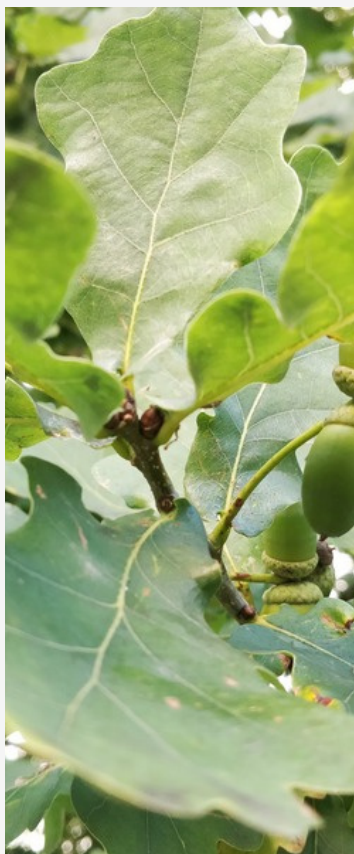

Program 2030

Ett kolneutralt Egentliga Finland
Biologisk mångfald
Hållbar användning av naturresurser

Uppdaterad år 2025

Förnybar energi

Osallisuus

Klimatarbete

Hållbara
offentliga
upphand-
lingar

Biologisk
mångfald

Vattenskyddning

Cirkulär ekonomi

Ekosystemtjänster

Energieffektivitet

Ett kolneutralt landskap

**Fostran &
utbildning**

Mobilitet & trafik

Varför behövs program 2030?

Den globala hållbarhetskrisen, försämringen av naturmiljön och det allt varmare klimatet har ställt mänskligheten inför helt nya utmaningar. Under det nya årtiondet bör vi bygga grunden för vår välfärd på ett nytt underlag, som respekterar gränserna för jordens bärförmåga. Detta innebär förändringar också på den lokala nivån – såväl för kommuner och företag som för individer.

Att ändra våra levnadsvanor i enlighet med begränsningarna i jordens bärförmåga förutsätter avgörande förändringar i vårt tänkesätt och inläring av nya tillvägagångssätt. Det centrala är att identifiera hur våra egna val påverkar de globala miljöproblemen och att hitta nya metoder och synvinklar för att lösa de utmaningar vi står inför.

För att svara på de utmaningar som klimatförändringen för med sig krävs ett ännu effektivare utnyttjande av tillgängliga resurser. Utmaningarna måste lösas så att man skapar välfärd och en bättre framtid. Att verka tillsammans och delta är en viktig del av det hållbara beslutsfattandet. Övergången till ett mer hållbart samhälle måste ske på ett rättvist och socialt hållbart sätt.

Kommunen fungerar som en naturlig underlag för olika åtgärder för en hållbar utveckling. Testning av nya lösningar som siktar på förändringar sker alltid regionalt ock lokalt. Valonia hjälper Egentliga Finlands kommuner på vägen mot ett mer hållbart samhälle.

Programmets utgångspunkter

I Egentliga Finland har man långa traditioner av regionalt samarbete för en hållbar utveckling. Valonia har i egenskap av opartisk och övergripande expert ansvarat för samarbetet i mer än tjugo år. Det regionala samarbetet har blivit till ett nationellt och även internationellt känt exempel på en god verksamhetsmodell. Den viktigaste orsaken till att Valonias verksamhet blivit etablerad har ändå varit kommunernas vilja att arbeta för en hållbar utveckling tillsammans.

Valonias nya programperiod sträcker sig ända fram till år 2030. Detta är även ett internationellt identifierat rapporteringsår, då man senast måste uppnå betydande framsteg såväl då det gäller att motarbeta klimatförändringen, stoppa minskningen av den biologiska mångfalden som att uppnå en mer hållbar användning av naturresurserna. Programmålen och Valonias verksamhet är kopplade till strategiska mål inom hållbar utveckling och klimatpolitik på regional, nationell och EU-nivå. Målen och verksamheten utvecklas och uppdateras kontinuerligt under programperioden.

Program 2030 är en levande strategi, vars mål är en hållbar kommun, och därmed också ett hållbart landskap, år 2030. Programmets lösa struktur ger rum för förändringar i världen samt för kommunernas olika behov och utgångspunkter. Strukturen gör det möjligt att regelbundet uppdatera programmet och att kritiskt granska åtgärderna och avancemanget i samarbete med kommunerna.

Observation på landskapsnivå är viktigt, eftersom
många lösningar är gemensamma och baserar sig på
regionala styrkor och utmaningar.
Med samarbete blir landskapet mer än summan av sina
delar.

Hållbar kommun 2030 – Lösningspalett och mål

För att uppnå målen måste kommunen till exempel...

...verkställer och uppdaterar klimatplanen .	...ta i bruk lösningar för produktion av förnybar energi .	...ökar grön- och vattenområdets konnektivitet samt den biologiska mångfalden också i den byggda miljön.
...planerar, resursfördelar och följer upp åtgärder som en del av budgetberedningen .	...främja minskandet av utsläpp från lantbruket .	...stärker helhetsmässigt hållbara uppväxt- och skolgemenskaper .
... minskar skadliga naturpåverkan av byggande inom sitt område.	...utreder objekt med potential för restaurering och skydd .	...förebygger skadliga ämnens och näringsämnen avrinning till vattendrag.
...främja lokala aktörers aktivitet bland annat i fråga om vattenskydd .	...förbättrar energieffektiviteten i all verksamhet och går med i ett energieffektivitetsavtal .	...söka de lämpligaste sätten att minska utsläppen från trafiken .
...genomföra lösningar som stödjer invånarnas hållbara mobilitet .	...genom upphandlingar främja bl.a. cirkulär ekonomi inom byggandet och en hållbar matkedja .	...skapar ramar för att minska materialförbrukningen och effektiv cirkulation .
...styr kommunens skogsvård med ett mångsidigt skogsprogram .	...erbjuda möjligheter till deltagande och avveckla polarisering.	

Lösningsspaletten och målen har uppdaterats år 2025.

Kommun 2030

Mål som Finland har förbundit sig till:

Klimatneutralitet till år 2035

Klimatsmart jord- och skogsbruk

Halverade utsläpp från mobilitet

Den biologiska mångfalden stärks

Cirkulär materialanvändningsgrad fördubblas

Minskad konsumtion av icke-förnybara naturresurser

God ekologisk status för vatten

Valonias roll och uppgifter

Valonia har förbundit sig att stöda kommunerna för att de ska uppnå sina mål. Valonia har tack vare sitt långsiktiga arbete fått uppskattning och uppnått en ställning som en etablerad och övergripande expert inom hållbar utveckling. Valonia stärker kommunernas resurser för hållbar utveckling, länkar samman kommunernas olika sektorer och stärker samarbetet också mellan kommunerna. Valonia är med och säkerställer att övergången till ett mer hållbart samhälle sker på ett rättvist sätt, så att man lyssnar till samhällets olika röster och ger plats för deltagande.

Valonia är aktivt med i olika nationella och regionala förberedelsearbeten för hållbar utveckling. I dessa processer framför Valonia kommunernas röster till mer omfattande helheter och bidrar till uppkomsten av lokala lösningar. Som en del av Egentliga Finlands förbund förstärks Valonias roll även i den allmänna regionala utvecklingen och intressebevakningen.

Hur kan Valonia hjälpa kommunerna att nå målen?

Testning av nya utvecklings- och försöksprojekt samt förankring av goda verksamhetsmodeller och exempel hos kommunerna i Egentliga Finland

Omfattande kommunikation: insamling, analys och förmedling av tillförlitlig information, samt produktion av ny information och framlyftande av goda exempel

Olika försöksprojekt som möjliggör deltagande, till exempel invånarforum och temadiskussioner samt restaureringar av livsmiljöer

Rådgivning, kommunikations- och utbildningsuppgifter inom olika ämnesområden, till exempel energirådgivning, upphandlingsutbildningar samt miljöfostran för skolor och daghem

Direkt experthjälp till kommunerna exempelvis i förberedelser av klimatprogram

Koordinering av nätverk, stärkande av samarbete mellan olika aktörer och partnerskap

Uppföljning av hur den hållbara utvecklingen verkställs på regional nivå

Kommunernas behov är utgångspunkten för Valonias arbete

Samarbetet framskrider i typiska fall så här:

1. Ett behov upptäcks i kommunen

Ofta behövs Valonias hjälp med idéer särskilt i situationer där det inte finns någon instans att föra expertarbetet eller genomförandet vidare i kommunen. Ta gärna kontakt med låg tröskel!

2. Vi funderar ut en lämplig lösning

Valonia hjälper till med att fundera ut en lösning, ett eventuellt genomförande eller en testning. Till sitt förfogande har kommunerna Valonias expertis och erfarenhet, av bland annat projektering och utredning av finansiering, såväl som organisationens omfattande samarbetsnätverk.

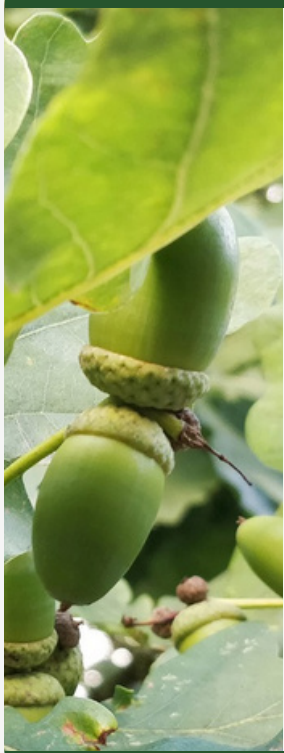
4. Kommunen omsätter den nya kunskapen i praktiken

När lösningen har fått sin slutgiltiga form är det upp till kommunerna att sköta det fortsatta verkställandet. Valonia kan hjälpa bland annat med kommunikationen, att nå målgrupperna och sprida goda modeller också till andra kommuner samt med planering av fortsättningen.

3. Vi sätter i gång!

Det praktiska genomförandet kan vara nästan vad som helst: en kartläggning, ett försöksprojekt eller ett utbildningspaket, en kampanj för delaktighet eller testning av en ny verksamhetsmodell tillsammans med företag och kommunala aktörer.

Samarbete med kommunerna utgör kärnan i Valonias verksamhet. Genomförandet av åtgärderna förutsätter att kommunerna tar en aktiv roll och har mod till olika försöksprojekt med syfte att förändra tillvägagångssätten i kommunen.

Samarbete

Valonias viktiga samarbetspartners utgörs, förutom av kommunerna, av regionala och nationella aktörer, så som högskolor och andra läroinrättningar, forskningsinstitut, föreningar och intresseorganisationer. Med många aktörer är samarbetet etablerat och inkluderar bland annat gemensamma projekt, informationsförmedling, expertsamarbete samt anordnande av gemensamma evenemang.

Det breda samarbetet gör att resurserna används effektivt – man strävar efter att undvika överlappande åtgärder och att utnyttja processer som redan är igång och information som redan samlats in. Det viktiga är att identifiera vilken den mest ändamålsenliga rollen är för Valonia i respektive process.

I och med den nya programperioden betonas betydelsen av samarbete ytterligare. Vi kommer särskilt att stärka samarbetet mellan Valonia och de kommunala förtroendemännen, så att lösningar för hållbar utveckling ännu bättre än förut ska behandlas som en del av det kommunala beslutsfattandet och sammanställandet av strategier.

Finansiering och styrning

Valonias finansieringsbas är bred. Kommunernas finansieringsandel av årsbudgeten är cirka en fjärdedel och fungerar som projektens egenfinansieringsandel. Den viktigaste finansieringskällan är nationella projekt och EU-projekt. Gemensamma projekt erbjuder kommunerna en god möjlighet att komplettera sina resurser för hållbar utveckling. Genom finansieringsmodellen kan Valonia producera en betydligt större mängd tjänster till sina medlemskommuner än vad deras betalningsandel motsvarar. Valonias verksamhet styrs av en styrgrupp bestående av kommunrepresentanter och centrala intressentgrupper.

Verkställande och uppföljning

Programmet sträcker sig till år 2030 och dess verkställande är Valonias, kommunernas och de andra samarbetspartnernas gemensamma mål. Valonia ansvarar för planeringen av verksamheten, projektfinansieringen och uppföljningen, men samarbetet med kommunerna är tätt.

Åtgärderna bestäms i de årliga verksamhetsplanerna, vars utgångspunkt är programmets lösningspalett och mål. Kommunerna hörs regelbundet gällande sina behov och önskemål om åtgärder.

Under programperioden görs två officiella mellanutvärderingar år 2024 och 2027. I mellanutvärderingarna granskas genomförandet av åtgärder, arbetets framskridande och effektivitet. Samtidigt bedöms ifall förhållning och tillvägagångssätt behöver förändras samt om de uppställda målen har ändrats eller preciserats. Mellanutvärderingarna utgör också ett tillfälle för kommunerna att bedöma arbetets framskridande och fortsättningen av samarbetet.

I mellan utvärderingarna granskas både målen för Kommun 2030 och förverkligandet av Valonias verksamhet.

2024

2027

2030

Indikatorer som vid behov uppdateras och följs upp i mellanutvärderingarna.

Kommun 2030

Kommuner som förbundit sig till nätverk och avtal

Klimatprogram och upphandlingsstrategier

Vattnens ekologiska tillstånd

Produktionsmängden av förnybar energi

Naturtypernas och arternas tillstånd

Regionens och kommunernas växthusgasutsläpp

Lösningar som främjar hållbar mobilitet

Valonia

Respons från kommuner och intressentgrupper

Mätning av kommunikationen

Utbildningar, rådgivning, evenemang

Försöksprojekt och evenemang som främjar delaktighet

Verksamhetsmodeller som förankrats i kommuner

Förverkligandet av ekonomin

Inledda projekt

Aktivt fungerande nätverk

De nationella målen är samlade ur följande källor:

GreenComp: Europeisk kompetensram för hållbar utveckling (2022)

Livsmiljöprogrammet Helmi 2021–2030 (2020)

Klimatneutralt Finland 2035 – den nationella klimat- och energistrategin

Klimatlag (2022)

Nationell energi- och klimatstrategin (2016)

Nationell fiskvägsstrategi (2012)

Nationell skogsstrategi 2035 (2023)

Klimatplanen på medellång sikt (2022)

Nå toppen med cirkulär ekonomi – Finlands vägkarta för cirkulär ekonomi 2016–2025 (2016)

Från återvinning till cirkulär ekonomi – Riksomfattande avfallsplan fram till 2030 (2018)

Strategiskt program för främjande av cirkulär ekonomi (2021)

Klimatplanen för markanvändningssektorn (2022)

Skydd- och restaureringsstrategi för småvatten. Miljöministeriets rapporter 27/2015

Ravinteiden kierrätyksen toimenpideohjelman 2019–2030. Kokeiluista tuloksiin – ravinteiden kierrätyksen arkea (2019) *[Åtgärdsprogrammet för återvinning av näringsämnen 2019–2030. Från försök till resultat – vardagen inom återvinningen av näringsämnen (2019)]*

Skärgårdshavsprogrammet (2021)

Rödlistan över finska arter 2019

Hotbedömning av Finlands naturtyper 2018. Rödlistning, del 1 och del 2

En målbild för Finland 2050 – Samhälleligt åtagande för hållbar utveckling (2016)

Programmet för vandringsfisk NOUSU (2020)

Vaikuta vesiin. Vesien tila hyväksi yhdessä – vesienhoitosuunnitelmat, toimenpideohjelman, merenhoidon julkaisut sekä tulvariskien hallintasuunnitelmat. *[Påverka vattnen. Tillsammans för god vattenstatus – vattenvårdsplaner, åtgärdsprogram, havsvårdens publikationer samt kontrollplaner för översvämningsrisker.]*

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030 – Vägen till en klimatsmart vardag (2017)

Egentliga Finlands klimatfärdplan (2023)

Förbättring av vattendragens och havets tillstånd (Ahti-programmet) 2023–2027 (2023)

FN:s agenda för hållbar utveckling – Agenda 2030 (2015)

OBS! Valonias primära betjäningsspråk är finska och vi kan således inte lova att erbjuda alla våra tjänster på svenska. Vi strävar dock efter att betjäna även på svenska så gott vi kan, beroende på situationen och resurserna vi har till hands.

